

Het Grote Rusland College

Olaf Koens

OLAF KOENS

**OORLOG
EN
KERMIS**

 MONTESQUIEU INSTITUTE
VAN WETENSCHAP NAAR SAMENLEVING

 **NIEUWS
POORT**

**HAAGSCH
COLLEGE
MAGAZINE**

Beste bezoeker van het Haagsch College

Fijn dat u naar het Haagsch College van Olaf Koens bent gekomen.

Koens trok de afgelopen tijd langs de randen van het grootste land ter wereld voor zijn boek *Oorlog en Kermis* (na het college is er gelegenheid om zijn boek te kopen/te laten signeren). Van de meest afgelegen nederzettingen in Siberië tot de frontlinies van de nieuwe koude oorlog. In zijn Haagsch College vertelt Koens over het land dat volop in beweging is.

Olaf Koens is sinds 2007 correspondent in Rusland voor de Volkskrant, RTL en BNR. Hij werd in 2014 uitgeroepen tot journalist van het jaar.

Inhoudelijke goodiebag

Als dank voor uw komst bieden we u in samenwerking met het Montesquieu Instituut en Repro van der Kamp deze inhoudelijke goodiebag aan.

U vindt hierin interessante artikelen van Europa Nu, partner van het Montesquieu Instituut.

Ook blikken we met een aantal foto's kort terug op het Haagsch College van Herman Pleij over Prinsjesdag en op het ONE Festival Vredescollege van Commandant der Strijdkrachten Tom Middendorp.

Agenda Haagsch College

Het Haagsch College in perscentrum Nieuwspoot dat u alvast in uw agenda kunt zetten:

- De masterclass 'Geopolitiek' van Rob de Wijk op 12, 26 oktober en 2 november;
Na het grote succes van de eerste HNA-masterclass, terrorisme, is er in het najaar met een tweede masterclass: Drie avonden over de internationale strijd om de macht o.l.v Rob de Wijk.
- 'Het Haagsch Hersencollege' van Erik Scherder op 9 november.
In zijn Haagsch College gaat hoogleraar neuropsychologie en bewegingswetenschappen Erik Scherder in op de werking van ons brein en het belang van lichaamsbeweging voor onze hersenen.

Houdt onze website www.haagschcollege.nl in de gaten voor de komende colleges. We hopen u de volgende keer weer te begroeten.

De initiatiefnemers van het Haagsch College, Freek Ewals en Vincent Rietbergen.

Rusland

Door de redactie van Europa Nu,
partner van het Montesquieu Instituut.

Qua oppervlakte is Rusland met ruim 17 miljoen vierkante kilometer het grootste land ter wereld. Het land beslaat een groot deel van Azië en kent een kleiner Europees deel. Met 142 miljoen inwoners blijft Rusland qua inwonertal evenwel achter bij China, de VS en India.

Kaart Rusland bevolkingsdichtheid

Historische ontwikkeling

In de prehistorie was het zuiden van Rusland bewoond door Nomaden. De voorouders van de moderne Russen waren Slavische stammen. In de loop van de tijd breidden ze uit naar het oosten. In de 9e eeuw brak een tijdperk aan dat wel het Kievse Rijk werd genoemd. Dat rijk werd in de 10e en 11e eeuw het meest welvarende gebied van Europa. In die tijd werd ook het orthodoxe Christendom opgenomen in de cultuur. Later werd het Kievse Rijk echter onder de voet gelopen door de Mongolen.

Uiteindelijk lukte het verschillende staten in West-Rusland om in 1308 de Mongolen te verslaan. In 1547 werd de eerste tsaar van Rusland officieel gekroond. Vanaf 1682 kwam Rusland onder de Romanov-dynastie. Deze periode van macht duurde tot begin 20e eeuw en in die tijd lukte het Rusland onder andere om Napoleon te verslaan.

In de 19e eeuw verslechterden de sociaaleconomische omstandigheden aanzienlijk. Dit leidde in 1905, na het verliezen van de oorlog tegen Japan, tot een eerste revolutiepoging. Na de Eerste Wereldoorlog kwam er in 1917 een reeks van nieuwe revoluties die tot de val leidde van de Russische monarchie.

Van Rusland naar Sovjet-Unie

In oktober 1917 volgde na een revolutie het communistische tijdperk aan onder leiding van Vladimir Lenin. De officiële naam van het land werd Unie van Socialistische Sovjet-Republieken (USSR), kortweg Sovjet-Unie.

Na de dood van Lenin in 1924 volgde Jozef Stalin hem op

en werd de Sovjet-Unie een dictatuur. Onder zijn bewind maakte het land een hele snelle industrialisatie door die echter met veel mensenlevens werd betaald. Na de Tweede Wereldoorlog, waarin de Sovjet-Unie zeer zware verliezen leed, lukte het toch om een wereldmacht te worden. De Sovjet-Unie had inmiddels de Baltische staten geannexeerd en kreeg sterke invloed op de omringende (communistische) landen. Tijdens de Koude Oorlog was er sprake van een (kern)bewapeningswedloop met de Verenigde Staten.

Na Stalins dood in 1953 kwam Nikita Chroesjtsjov aan de macht die brak met het Stalinisme. Hij werd in 1964 opgevolgd door Leonid Brezjnef. Na enkele kortstondige leiderschappen trad in 1985 de hervormer Michail Gorbatsjov aan. Hij streefde naar meer openheid, maar probeerde wel de Sovjet-Unie als eenheid in stand te houden.

Standbeeld Stalin & Lenin

Van Sovjet-Unie naar Russische federatie

Een poging tot staatsgreep van communisten tegen Gorbatsjov in 1991 mislukte door toedoen van Boris Jeltsin, de eerste democratisch gekozen president van Rusland. Maar kort daarna viel de Sovjet-Unie uiteen. De Baltische staten herkregen hun zelfstandigheid en andere Sovjet-republieken, zoals Wit-Rusland, Oekraïne en Kazachstan, verklaarden zich onafhankelijk.

De periode die daarop volgde was er een van grote sociale onrust. De economie stortte in en corruptie vierde hoogtij. Ook ontstonden er veel gewelddadige maffiabendes. In 2000 kwam Vladimir Poetin aan de macht. Hij werd erg populair door het stabiliseren van de economie en het beperken van de sociale onrust in Rusland.

Cultuur en sport

Rusland heeft een rijke culturele traditie, zowel op het gebied van muziek, literatuur als schilderkunst. Bekende componisten zijn Tsjaikovski, Borodin, Prokofiev, Stravinsky en Sjostakovitsj. Beroemde schrijvers waren Tolstoj, Dostojevski en Tsjechov. Een bekende schilder is Ilja Repin.

Rusland heeft vele successen behaald op sportgebied, zowel in teamsporten (ijs hockey, handbal, volleybal en basketbal) als individueel. Van de bekende sporters kunnen worden genoemd de voetbalkeeper Jashin, de turnsters Larissa Latynina en Olga Korbut, de turner Boris Sjachlin, de schakers Karpov en Spasski, de hoogspringster Isibaeva, de tennisspeelster Safina, de voetballer Arsjavin en de wielrenners Berzin, Ekimov en Mentsjov.

Handelsbelangen

Rusland is een belangrijke exportpartner voor Europese producten. Het land is de op twee na grootste handelspartner van de EU. Bovendien is Europa met meer dan 60 procent van de directe buitenlandse investeringen in Rusland, ook de grootste investeerder in het land. Europa verdient dus veel geld aan Rusland. Omgekeerd is Europa veruit de grootste handelspartner van Rusland; de EU is goed voor 52 procent van Ruslands buitenlandse handel.

Europa heeft niet alleen belang bij een goede relatie met Rusland vanwege handelsbelangen, er spelen ook grote energiebelangen. 30 procent van de olie van de EU en 40 procent van het gas komt uit Rusland. Sommige lidstaten van de EU, in het bijzonder Polen, Slowakije en Hongarije, zijn zelfs zeer afhankelijk van Russische olie.

Kritiek

Sommige Europeanen vinden dat Europa een harde houding moet aannemen ten aanzien van Rusland vanwege de stelselmatige schendingen van mensenrechten.

Freedom House, een Amerikaanse organisatie die jaarlijks een toonaangevende democratie-index publiceert, kwalificeert het land als 'niet vrij'. In Rusland worden maatschappelijke organisaties (zogenaamde NGO's) ernstig in hun werk belemmerd door de regering. Nieuwe wetgeving regelt dat gouverneurs niet langer worden gekozen via verkiezingen maar worden benoemd door de president, en de oppositie in Rusland wordt voortdurend tegengewerkt.

Ook van andere kanten neemt de kritiek op de schendingen van mensenrechten in Rusland toe. Human Rights Watch, een internationale mensenrechtenorganisatie, wijst erop dat met het aantreden van Poetin in 2000, de mensenrechtensituatie in Rusland ernstig is verslechterd. De vrijheid van

meningsuiting en media staan in het land ernstig onder druk. Verschillende geleerden en journalisten zijn het slachtoffer geworden van intimidaties, en door middel van aanklachten wegens smaad probeert de regering de vrije media te ondermijnen. In de autonome Russische republiek Tsjetsjenië vinden ernstige mensenrechtenschendingen plaats: zogenaamde 'vermissingen', buitenproportioneel gebruik van geweld en schendingen van de afspraken over oorlogsrecht uit de Geneefse Conventie.

Kerngegevens

Hoofdstad	Moskou
Staatshoofd	President Vladimir Vladimirovich Putin
Regeringsleider	<ul style="list-style-type: none"> • Premier Dmitry Anatolyevich MEDVEDEV (since 8 May 2012) • Vice-Premier Igor Ivanovich SHUVALOV (since 12 May 2008) • Deputy Premiers Arkadiy Vladimirovich DVORKOVICH (since 21 May 2012) • Olga Yuryevna GOLODETS (since 21 May 2012) • Aleksandr Gennadiyevich KHLOPONIN (since 19 January 2010) • Dmitry Nikolayevich KOZAK (since 14 October 2008) • Dmitry Olegovich ROGOZIN (since 23 December 2011) • Sergey Eduardovich PRIKHODKO (since 22 May 2013) • Yuri Petrovich TRUTNEV (since 31 August 2013)

Bevolking	
Aantal inwoners	142.423.773
% van de bevolking jonger dan 15	16.68% (mannen: 12.204.992/vrouwen: 11.556.764)
% van de bevolking van 15 t/m 24	10.15% (mannen: 7.393.188/vrouwen: 7.064.060)
% van de bevolking van 25 t/m 54	45.54% (mannen: 31.779.688/vrouwen: 33.086.346)
% van de bevolking van 55 t/m 64	14.01% (mannen: 8.545.371/vrouwen: 11.409.076)
% van de bevolking ouder dan 65	13.61% (mannen: 5.978.578/vrouwen: 13.405.710)
Gemiddelde levensverwachting	70.47 jaar
Geletterdheid	99.7%

Economie	
Bruto binnenlands product	\$3,565 biljoen
Bijdrage van landbouw aan bbp	4%
Bijdrage van industrie aan bbp	36.3%
Bijdrage dienstensector aan bbp	59.7%
Werkloosheid	5.1%

Geografie	
Oppervlakte	17.098.242 km ²
Laagste punt	Caspian Sea -28 m
Hoogste punt	Gora El'brus 5633 m (highest point in Europe)

Data: 12, 26 okt. & 2 nov. 2015
Tijdstip: 19:30 - 21:30 uur
Locatie: Campus Den Haag
 Schouburgstraat 2

MASTERCLASS GEOPOLITIEK

Drie avonden over de internationale strijd om de macht. Over de plannen van Poetin, over de opkomende Chinezen, de machtsstrijd in het Midden-Oosten en de vraag of het Westen in verval is.

Rob de Wijk is verbonden aan de Campus Den Haag en directeur van het Haags Centrum voor Strategische Studies. De Wijk is dé expert op het gebied van internationale betrekkingen.

Deelnemers ontvangen na afloop een certificaat!

Bij het eerste college ontvangt u het nieuwe boek van de heer De Wijk.

Meer info: haagschcollege.nl

De Haagse Nieuws Academie is een initiatief van:

**HAAGSCH
COLLEGE**

VredesCollege van Tom Middendorp
Foto's: Freek van den Bergh

Grote Prinsjesdag College van Herman Pleij
Foto's: Freek van den Bergh

Relatie EU-Rusland

Door de redactie van Europa Nu,
partner van het Montesquieu Instituut.

Vanaf 2014 botsten de EU en Rusland meermaals over de annexatie van Oost-Oekraïne en de Russische steun aan de separatisten. Ook de mensenrechtensituatie in Rusland zorgt voor veel kritiek. Het neerstorten van de MH17 in Oost-Oekraïne in 2014 en het moeizame onderzoek naar de toedracht droegen bij aan een killere relatie.

Eind juli 2014 werden naar aanleiding van het conflict in Oost-Oekraïne voor het eerst zware economische sancties tegen Rusland ingesteld. Dit heeft effect op verschillende sectoren in de Russische economie, zoals de financiële sector.

Als reactie op de sancties nam Rusland economische tegenmaatregelen door het stopzetten van de import van landbouwproducten uit onder meer de EU-landen. In maart 2015 besloot de Europese Raad de economische strafmaatregelen te koppelen aan het nakomen van het vredesakkoord voor Oost-Oekraïne. Rusland besloot als tegenactie zelf een zwarte lijst op te stellen, waarmee aan 89 Europese politici en militairen de toegang tot het land wordt onzegd. De sancties van de Europese Unie zijn verlengd tot eind januari 2016.

Vlag Rusland-EU

Samenwerkingsverbanden

Vanaf het uiteenvallen van de Sovjet-Unie, in december 1991, onderhoudt de Europese Unie diplomatieke relaties met Rusland. Rusland is de derde handelspartner van de EU. Dat zorgt voor een groot belang van goede contacten en een noodzaak vanuit de Europese Unie om te blijven streven naar juridisch bindende akkoorden.

Het bereiken van dergelijke akkoorden wordt echter verhindert door de moeizame relatie tussen beide partijen. Zo heeft de Europese Unie grote moeite met de bemoeienis van Rusland in het conflict in Oekraïne, en heeft Rusland op zijn beurt moeite met het Europees Nabuurschapsbeleid.

Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst

In 1994 sloten de Europese Unie, Rusland en de Nieuwe Onafhankelijke Staten (NOS), een Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst (PSO). In december 1997 trad deze overeenkomst in werking met als doel een geschikt kader te bieden voor een politieke dialoog omtrent het versterken van democratie, (markt)economie en wederzijdse investeringen.

Vier Gemeenschappelijke Ruimten

Nadat de Europese Unie in 2003 haar plannen voor het Europees Nabuurschapsbeleid (ENP) had gepresenteerd, besloot Rusland zich hier niet bij aan te sluiten. Het land koos ervoor om een 'gelijke partner' van Europa te worden, in tegenstelling tot 'junior partner', zoals het ENP in de optiek van Rusland probeerde te bereiken met aangesloten landen.

Rusland vatte deelname aan het ENP door voormalige Sovjetstaten Oekraïne, Azerbeidzjan, Wit-Rusland, Moldavië en Georgië op als een partnerschap tegen Rusland. Door de uitbreidingsplannen van de Europese Unie kwam ook de Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst met Rusland onder druk te staan, vooral met betrekking tot de Centraal-Europese landen. Sinds 2006 wordt dan ook met Rusland onderhandeld over een akkoord dat de PSO moet vervangen. Hierover is echter nog altijd geen overeenstemming bereikt, mede door de verslechterde relatie.

Rusland en de EU besloten in de tussentijd vier gemeenschappelijke ruimten te creëren om samenwerking te bevorderen. Er bestonden weinig concrete verschillen tussen de actiepunten van het ENP en de actiepunten van de vier gemeenschappelijke ruimten. Daarom komen de Europese subsidies ook uit het ENP-programma. In 2005, tijdens de conferenties van Moskou en London, werd een programma uitgestippeld voor vier beleidsterreinen. Deze hebben betrekking op:

1. Een Gemeenschappelijke Economische Ruimte
2. Een Gemeenschappelijke Ruimte voor Vrijheid, Veiligheid en Justitie
3. Een Gemeenschappelijke Ruimte voor Externe Veiligheid
4. Een Gemeenschappelijke Ruimte voor Onderwijs en Onderzoek

Lid van de Wereldhandelsorganisatie

Sinds het sluiten van de Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst (PSO) in 1994, hebben beide partijen ernaar gestreefd om Rusland toe te laten treden tot de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Op 15 december 2011 is Rusland toegetreden tot de organisatie, die inmiddels 153 leden telt.

EU-Rusland top

Net als de PSO, vormt de EU-Rusland top een geschikt kader om conflicten op te lossen en relaties tussen beide partijen te onderhouden en waar mogelijk te verbeteren. Zo werd tijdens een top in juni 2013 gesproken over de situatie in Syrië, het Iraans nucleair programma, Afghanistan, Noord-Korea, regionale conflicten in Europa en de economische situatie van beide partijen. In januari 2014, tijdens de 32e EU-Rusland top, spraken beide partijen af te zullen kijken naar de gevolgen van het Europees Nabuurschapsbeleid (ENP) voor Rusland. Van Rompuy, toenmalig voorzitter van de Europese Raad, stelde dat ook Rusland kan profiteren van de verdragen.

De daarop volgende maanden zijn de spanningen tussen de EU en Rusland toegenomen. Na de Russische annexatie van het Oekraïense schiereiland Krim in maart 2014, is de EU met sancties gekomen. Deze bestaan uit een zwarte lijst van personen die de toegang tot de EU wordt geweigerd en die geen aanspraak kunnen maken op hun Europese tegoeden. Daarnaast vormde de annexatie voor de EU aanleiding om de EU-Rusland top in juni 2014 af te blazen.

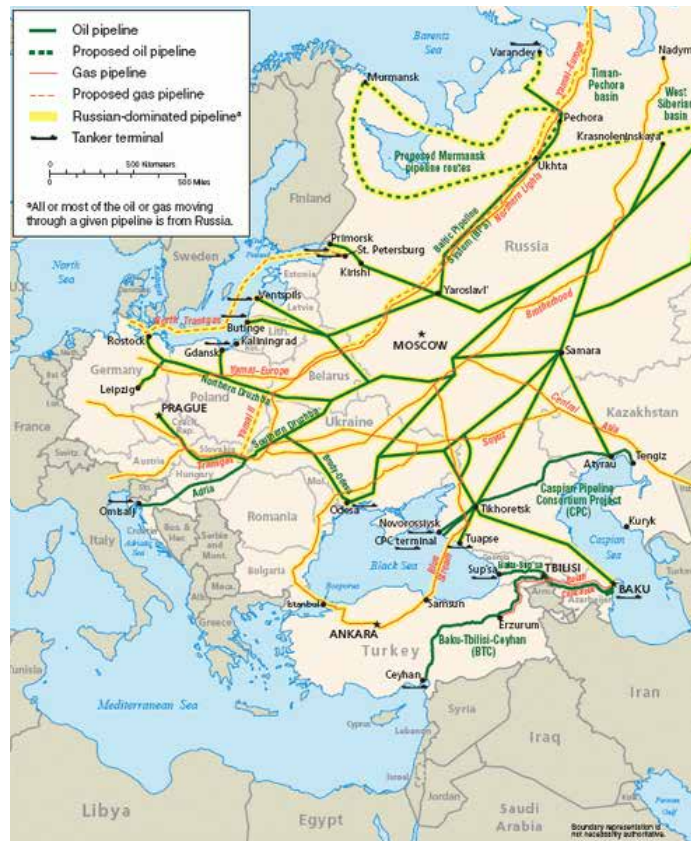
Probleem-dossiers

Energiebeleid

De Europese Unie is voor een groot gedeelte afhankelijk van Russisch gas. Rusland is de grootste olie- en gasexporteur naar de Europese Unie. Het door Rusland gevoerde energiebeleid wordt daarom scherp in de gaten gehouden en vormt een essentieel onderdeel van de EU-Rusland relatie. Pijpleidingen lopen zowel door niet-EU-lidstaten (Wit-Rusland en Oekraïne), als door Polen en Duitsland. De Europese afhankelijkheid van Russische energie is een niet zelden gebruikt pressiemiddel.

In de winter van 2008 en 2009 stakte Rusland de gasvoer naar Europa waarna bij Europese lidstaten een tekort ontstond. Dit zorgde voor een deuk in de EU-Rusland relatie. Tijdens de EU-Rusland top in 2009 werd afgesproken dat Rusland en de EU elkaar waarschuwen wanneer een opschorting van de levering van gas en olie dreigt.

In april 2014 laaide de energiediscussie weer op. Het Russische staatsenergiebedrijf Gazprom beëindigde de korting van dertig procent op gas voor Oekraïne. Hierdoor zal de schuld van Oekraïne verder oplopen. Gazprom waarschuwde eind februari 2015 dat als Oekraïne niet snel voor het Russische gas betaalt, zij de gaslevering stopzetten. Aangezien de helft van het Russische gas dat West-Europa ontvangt via Oekraïne loopt, zal een dergelijke maatregel ook landen als Nederland treffen.

Kaart gas & olie pijpleidingen

Op 15 februari 2015 presenteerde Eurocommissaris Maros Sefcovic de plannen voor een energie-unie. Het plan is dat de lidstaten nauwer gaan samenwerken op het gebied van energie om zo onafhankelijker te worden van Russisch gas.

Rusland en Griekenland sloten op 19 juni 2015 een akkoord over een verlenging van de geplande gaspijpleiding Turkish Stream naar Griekenland. Turkish Stream zal via een pijpleiding in de Zwarte Zee Russisch gas gaan vervoeren naar Turkije en via Griekenland naar Europa. De pijpleiding moet in 2019 in gebruik worden genomen en moet jaarlijks 47 miljard kubieke meter aardgas transporteren naar Europa.

Mensenrechten

Afgezien van het Europees Nabuurschapsbeleid, het conflict in Oekraïne en de grote afhankelijkheid van Russische energie-export; spelen meerdere factoren een rol in de moeilijke relatie tussen de Europese Unie en Rusland. Het niet zorgvuldig naleven van mensenrechten is er één van. Een garantie tot het verbeteren van de mensenrechtensituatie in Rusland, is voor de Europese Unie een belangrijke voorwaarde bij het sluiten van verdragen. In het verleden heeft de EU meermaals kritiek en zorgen geuit over de mensenrechtenschendingen in de noordelijke Kaukasus, de omstreken antihomowetgeving, de belemmering van het recht op demonstreren en het gebrek aan vrijheid van meningsuiting.

Een bekend voorbeeld is de moord op de Russische journaliste en mensenrechtenactiviste Anna Politkovskaja in oktober 2006. Deze vond plaats nadat zij in publicaties oppositie voerde tegen Poetins beleid. Alexander Litvinenko, een voormalig officier bij de Russische Veiligheidsdienst, werd in 2006 vergiftigd en stierf in december van dat jaar nadat hij Poetin had beschuldigd van het bevelen van de moord op Anna Politkovskaja.

Ook bij de advocaat Sergej Magnitsky werden mensenrechten geschonden. In november 2008 werd de Rus zonder proces gevangen gezet nadat hij grootschalige diefstal van belastinggelden, goedgekeurd door de Russische overheid, aan de kaak had gesteld. Hij zat ruim 11 maanden vast en stierf uiteindelijk aan hartfalen.

Een ander voorbeeld is de veroordeling van leden van de band Pussy Riot in 2012. Met een optreden tijdens een kerkdienst in Moskou protesteerden zij onder andere tegen de herverkiezing van president Vladimir Poetin. De leden van de band werden gearresteerd en verbannen naar een strafkamp. Eind december 2013 werden de bandleden vrijgelaten.

Pussy Riot Rusland

Het verdachte overlijden van prominente Russische critici, onder de heerschappij van president Poetin en president Medvedev, kwam Rusland op veel internationale kritiek te staan. Rusland pareerde deze kritiek met het argument dat de EU niets te zeggen heeft over de binnenlandse beleidsvoering van Rusland.

Neerstorten MH17

In juli 2014 stortte een vliegtuig van Malaysia Airlines neer

in Oost-Oekraïne. Daarbij kwamen 298 mensen om het leven, onder wie 196 Nederlanders. Vermoed wordt dat het toestel per ongeluk is neergeschoten door pro-Russische separatisten, met behulp van een door Rusland geleverd raketstelsel. Buitenlandse waarnemers konden de rampplek moeilijk bereiken.

Verschillende EU-leiders vinden dat Poetin de pro-Russische separatisten moet dwingen om beter mee te werken in het rampgebied. De EU besloot na het incident tot economische sancties tegen Rusland.

Sancties

Lange tijd wilde de EU niet overgaan tot economische sancties, maar na de vliegcrash werden de 28 lidstaten het toch eens om voor het eerst dergelijke sancties tegen Rusland in te voeren.

De sancties raken vooral de Russische banken die voor minimaal 50 procent in handen zijn van Moskou. Die banken mogen een aantal financiële producten (obligaties, derivaten en aandelen) niet langer op de Europese financiële markten verhandelen. Ook komt er een wapenembargo en mag er niet langer technologie worden geleverd aan Rusland voor de winning van olie of schaliegas. Verder heeft de Europese Unie een 'zwarte lijst' opgesteld. Op deze lijst staan betrokkenen bij het conflict in Oost-Oekraïne.

De sancties gelden voor één jaar. Echter, bestaande contracten voor wapenleveranties mogen worden aangehouden, de reguliere gasector valt ook buiten het sanctieregime en er zijn geen restricties opgelegd voor de financiering van banken middels reguliere leningen. De Verenigde Staten hebben soortgelijke maatregelen genomen.

In reactie op deze sancties heeft Rusland de import van alle landbouwproducten uit de Verenigde Staten en alle groenten en fruit uit de EU-lidstaten verboden. Voor de EU is hiermee een bedrag van circa 5,3 miljard euro gemoeid. Nederland levert een relatief groot deel van deze producten.

Op de Europese top van 30 augustus heeft de Europese Raad besloten, wegens aanhoudende Russische steun aan de separatisten in Oost-Oekraïne, de sancties met spoed verder uit te breiden. Brussel heeft voorlopig 125 miljoen euro uitgetrokken om de gedupeerde landbouwsector te compenseren.

In februari 2015 werd de 'zwarte lijst' uitgebreid. Op die lijst staan politici, zakenmensen en militairen die betrokken zijn bij de annexatie van de Krim en de crisis in Oost-Oekraïne. De sancties bestaan uit het bevriezen van Russische tegoeden op Europese banken en het opleggen van reisverboden naar

EU-lidstaten. In maart 2015 besloot de Europese Raad de economische strafmaatregelen te koppelen aan het nakomen van het vredesakkoord voor Oost-Oekraïne ('Minsk II'). De meeste Europese leiders zijn tegen het leveren van wapens aan Oekraïne. De Europese Unie ziet meer in diplomatiek overleg.

Als reactie op de westerse sancties heeft Rusland eveneens een zwarte lijst opgesteld met inreisverboden voor 89 Europese politici en militairen. Op deze Russische zwarte lijst staan politici die kritiek hebben geuit op Rusland en de politieke omwenteling in Oekraïne steunden. Het inreisverbod geldt tot november 2019. Voorzitter Martin Schulz van het Europees Parlement noemde de Russische zwarte lijst "on-aanvaardbaar" en zei verder dat door de lijst het wederzijds vertrouwen verslechtert.

De sancties tegen Rusland en de sancties die de economie van de Krim treffen, zijn inmiddels verlengd tot en met 31 januari 2016.

Ook de Europese maatregelen om de groente, fruit en vers markt te beschermen tegen de Russische sancties zijn verlengd. De bescherming voor vers producten wordt per 1 oktober 2015 verlengd tot 29 februari 2016. Voor groente en fruit blijven tot 30 juni 2016 beschermende maatregelen van kracht. De beschermende maatregelen houden in dat de EU versproducten, groente en fruit opkoopt of opslaat, om zo de markt stabiel te houden.

Crisis in Oekraïne

Door de redactie van Europa Nu,
partner van het Montesquieu Instituut.

De presidenten van Rusland, Frankrijk en Oekraïne en bondskanselier Angela Merkel van Duitsland hebben op 12 februari 2015 in Minsk een akkoord ondertekend: 'Minsk II'. Hierin staan onder andere een staakt-het-vuren per 15 februari, terugtrekken van zware wapens en niet-Oekraïense troepen en toezicht hierop door de OVSE. Al eerder was er een wapenstilstand afgekondigd, maar daar hebben niet alle strijdende partijen zich aan gehouden. Ook het nieuwe bestand werd aanvankelijk geschonden, maar daarna nam het geweld af. In augustus 2015 werd het staakt-het-vuren weer geschonden in Oost-Oekraïne, en laaide het geweld op.

Nadat onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord tussen de Europese Unie en Oekraïne eind 2013 stukliepen, volgden wekenlange protesten in de hoofdstad Kiev. Toen begin 2014 tientallen mensen tijdens de protesten om het leven kwamen werd de op Rusland georiënteerde president Janoekovitsj in februari 2014 door het Oekraïense parlement afgezet. Er werd een interim-regering ingesteld en in mei 2014 koos het Oekraïense volk Petro Porosjenko tot nieuwe president. Na de verkiezingen van 26 oktober 2014 kwamen de pro-Westerse politici president Porosjenko en premier Arseni Jatsenjoek als winnaars naar voren.

Rusland annexeerde in februari 2014 de Krim en in Oost-Oekraïne is een gewapend conflict ontstaan, doordat separatisten (met Russische steun) zich tegen het nieuwe bewind in Kiev keren. Door de vliegcrash met vlucht MH17 nabij de Oekraïense stad Donetsk in juli 2014 raakten de gemoederen verder verhit.

Samenwerking

De Europese Unie streeft naar een goede relatie met Oekraïne die verder moet gaan dan samenwerking. De prioriteit wordt gegeven aan economische integratie en een verdieping van de politieke samenwerking.

Het onafhankelijk worden van Oekraïne in augustus 1991 opende de deuren voor politieke samenwerking tussen de EU en Oekraïne. Vanaf het begin van de jaren '90 van de twintigste eeuw streefde de EU naar betere samenwerking met voormalige Sovjetlanden. In 1994 kwam de Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst (PSO) tot stand; deze trad in 1998 in werking. De overeenkomst legde de juridische basis voor samenwerking op verschillende gebieden:

- politiek
- handel
- economisch beleid

Later is de samenwerking uitgebreid met:

- energie
- justitie en binnenlandse zaken
- wetenschap, technologie en de ruimtevaart

Politieke dialoog

Met het ontstaan van de PSO kwam de politieke dialoog op gang. De overeenkomst moest een kader scheppen om onderwerpen op het gebied van economie en mensenrechten aan de orde te stellen. De EU wees dan ook regelmatig op het belang van Oekraïense democratie en de noodzaak om de mensenrechten te verbeteren. Het kader voor politieke discussie tussen de beide landen was beperkt: jaarlijkse ontmoetingen tussen de EU-trojka en de Oekraïense leiders leverden weinig op en de sfeer bleef koel. De PSO liep in 2008 af.

Relaties tussen Oekraïne en de EU worden op dit moment gebaseerd op het Europese Nabuurschapsbeleid (ENB), een instrument binnen het beleid buurlanden. Ook maakt Oekraïne deel uit van het Oostelijk Partnerschap.

Per 1 december 2014 stuurde de Europese Unie een adviescommissie naar Oekraïne om het land te adviseren op het gebied van politie en justitie. Het doel van de adviescommissie is om het rechtsgevoel van de burgers in Oekraïne te verbeteren. Hiervoor zal de commissie erop toezien dat de geadviseerde hervormingen zo snel mogelijk worden uitgevoerd. De missie zal twee jaar duren.

Associatieovereenkomst

In september 2008 werd tijdens een top in Parijs de beslissing genomen om onderhandelingen op te starten over een associatieovereenkomst tussen de EU en Oekraïne. Deze overeenkomst kan worden gezien als de opvolger van de PSO.

De associatieovereenkomst moet de politieke band tussen Oekraïne met de Unie versterken, evenals de economische integratie binnen de EU. Het toetreden van Oekraïne tot de Wereldhandelsorganisatie in mei 2008 en de vrijhandel die daarmee volgde, was ook bedoeld om betrekkingen tussen de EU en Oekraïne te verbeteren.

Met de associatieovereenkomst probeert de EU politieke invloed uit te oefenen op Oekraïne. De laatste jaren is onder meer kritiek geuit op het schenden van de mensenrechten en de gevangenzetting van de oppositiekandidaat Joelia Timosjenko. Op 30 april 2013 heeft het Europese Hof voor de Rechten van de Mens Oekraïne veroordeeld voor het schenden van vier fundamentele rechten van Timosjenko. Sinds Victor Janoekovitsj (aangetreden in 2010) aan de macht kwam, ging Oekraïne zich meer op Rusland richten en minder op Europa. De EU wilde de invloed van Rusland verminderen door middel van de associatieovereenkomst. Op een EU-Oekraïne top in februari 2013 concludeerde de EU-delegatie dat Oekraïne eerst op een aantal gebieden ver-

der moet hervormen voordat deze overeenkomst in werking kon treden. Oekraïne moest bijvoorbeeld de ongelijke rechtsbehandeling aanpakken en zorgen voor eerlijke verkiezingen. Wel werd door de EU een lening van 610 miljoen euro toegezegd om Oekraïne te helpen de begroting op orde te krijgen. Het Europees Parlement sprak eerder in een resolutie uit voorstander te zijn van het openhouden van de mogelijkheid voor Oekraïne om op termijn tot de EU toe te treden. Op 21 maart werd door de interim-regering het politieke deel van het associatieverdrag met de EU getekend. Op 27 juni 2014 ondertekende de nieuwe president Porosjenko de rest van het akkoord in Brussel.

Vrijhandelsakkoord

De Europese Unie wil naast een associatieovereenkomst ook een vrijhandelsakkoord sluiten met Oekraïne. Deze ontwikkelingen zijn zeer tegen de zin van Rusland, dat buurland Oekraïne liever in de eigen invloedssfeer houdt.

In november 2013 vond er een top plaats tussen de EU en het Oostelijk Partnerschap in Vilnius (Litouwen) over het vrijhandelsakkoord. Europese diplomaten hebben alles in het werk gesteld om ervoor te zorgen dat Janoekovitsj zijn handtekening zou zetten onder het vrijhandelsakkoord, maar laatstgenoemde schortte het overleg op.

In december tekende Janoekovitsj wel een plan met de Russen om te komen tot een vrijhandelsovereenkomst.

Poetin en Janoekovitsj

In april 2014, na de val van Janoekovitsj, besloot het Europees Parlement om vrijwel alle importheffingen op Oekraïens staal, landbouwproducten en machines te schrappen. Hiermee probeert de EU de instabiele Oekraïense economie te stimuleren.

Val van Janoekovitsj

De weigering van Janoekovitsj om het vrijhandelsakkoord met de EU te tekenen en het aanhalen van de banden met Rusland leidde begin 2014 tot grootschalige protesten in Oekraïne. In januari en februari kwamen bij bloedige protesten in Kiev tientallen mensen om het leven. De demonstranten eisten het aftreden van Janoekovitsj.

Sinds de crisis in Oekraïne is uitgebroken en de relatie met Rusland op scherp staat, probeert de EU een rol te spelen bij het oplossen van de problemen. Toenmalig Commissievoorzitter Barroso veroordeelde namens de EU het politiegeweld tegen demonstranten en riep beide partijen op om het geweld te stoppen. De EU kondigde sancties aan tegen de verantwoordelijken voor het geweld in Oekraïne en vaardigde een aantal ministers naar Kiev af, in een poging een akkoord tussen de regering en de oppositie te bewerkstelligen. Op 21 februari 2014 werd een akkoord bereikt dat een einde moest maken aan de crisis. Belangrijke eisen van de oppositie werden ingewilligd.

Op 22 februari 2014 werd president Janoekovitsj onder druk van de oppositie alsnog door het parlement afgezet. Op 27 februari kreeg Arseni Jatsjenko de goedkeuring van het parlement om de nieuwe coalitie Europese Keus te leiden. De nieuwe premier zal Oekraïne uit de economische crisis moeten helpen. Bij verkiezingen op 25 mei 2014 werd Petro Porosjenko tot president verkozen. Na de verkiezingen van 26 oktober 2014 zijn opnieuw de pro-Westerse politici Porosjenko en Jatsjenko de winnaars. De twee hebben echter net niet genoeg zetels behaald voor een meerderheid in de Rada (het parlement) en er zal dus gezocht moeten worden naar coalitiepartners.

Onrust op de Krim en in Oost-Oekraïne

Het instellen van een pro-Europese tijdelijke regering leidde tot grote onrust op de Krim, waar de overgrote meerderheid van de bevolking Russisch is. Op 28 februari 2014 vielen Russische militairen de Krim binnen en bezetten strategische plekken als vliegvelden en havens. Het leger van Oekraïne werd gemobiliseerd en vroeg de EU om hulp. Het parlement van de Krim besloot op 6 maart per decreet om zich aan te sluiten bij Rusland. In een referendum op 16 maart stemde 96,6 procent voor aansluiting bij Rusland. Veel Oekraïeners en Krim-Tataren bleven echter thuis omdat de uitslag van tevoren al vast zou staan. Omdat de Europese leiders dit referendum niet erkenden, zorgde de uitslag voor een toename van de spanningen tussen de EU, de Krim en Rusland. Ook in het oosten van Oekraïne, het gebied rond de steden

Charkov en Donetsk, ging de Russische minderheid de straat op. Er volgde een weinig succesvolle poging van het Oekraïense leger om het oosten van het land weer onder controle te krijgen. Tijdens besprekingen in Genève tussen Oekraïne, Rusland, de EU en de VS werd afgesproken dat pro-Russische Oekraïeners de wapens zouden neerleggen en de bezette overheidsgebouwen zouden verlaten. Dit gebeurde echter niet.

Op 11 mei 2014 werd in de regio's Donetsk en Loehansk het omstreden referendum gehouden dat door Russische separatisten georganiseerd was. 90 procent van de kiezers in Donetsk stemde voor afscheiding van Oekraïne. In Loehansk was dat 94 tot 98 procent. De volksraadpleging werd niet erkend door de EU en Kiev, maar wel door Rusland. De dag na het referendum riepen de separatisten de Volksrepubliek Donetsk uit en verzochten zij Rusland om de regio op te nemen in de Russische Federatie.

Kaart Oekraïne-Rusland – Bron: Wikimedia Commons,

RGloucester

Op 17 juli stortte vlucht MH17 neer na geraakt te zijn door meerdere projectielen. De internationale verontwaardiging was groot. Nederland, waar de meeste inzittenden vandaan kwamen, leidt het onderzoek naar de precieze toedracht van de ramp. In eerste instantie wordt gewezen naar de separatisten, hetgeen de druk op de separatisten flink heeft opgevoerd.

Tegelijkertijd werden de gevechten in de zomer van 2014 steeds heviger. Beide kanten hebben zwaar materieel tot hun beschikking. De humanitaire situatie in het oostelijk deel van Oekraïne verslechterde steeds verder. In een poging om het geweld te stoppen wil president Poros-

jenko de separatisten in beginsel voor een periode van drie jaar vergaande autonomie geven. Ook kregen de separatisten in dat voorstel amnestie. Porosjenko deed het voorstel op 16 september 2014.

Na een relatief rustige periode laaiden de gevechten in januari 2015 weer op, door een raketaanval van separatisten op de havenstad Marioepol in het oosten van Oekraïne. Op 11 februari 2015 werd in Minsk een vredesakkoord bereikt tussen de leiders van Oekraïne, Rusland, Frankrijk en Duitsland. Dit wordt wel het Minsk II-akkoord genoemd. In de loop van februari 2015 is het Oekraïense leger begonnen met het weghalen van zware wapens van het front. In augustus 2015 laaide het geweld in Oost-Oekraïne weer op.

Europese sancties tegen Rusland

In reactie op de eenzijdige afscheiding van de Krim en de Russische steun daarvoor, kondigde de Europese Unie sancties af tegen Rusland. Op 6 maart 2014 besloot de Europese Raad tijdens een ingelaste vergadering om het overleg met Rusland over visumvrij verkeer op te schorten. Indien de Russen niet op korte termijn in overleg zouden treden met de Oekraïense regering, zouden verdere sancties volgen. Nieuwe sancties werden op 17 maart aangekondigd: Russische politici, hooggeplaatste militairen en een aantal politici uit de Krim werden op de zwarte lijst geplaatst. De EU heeft hun Europese banktegoeden bevroren en ze mogen de EU niet meer in. De zwarte lijst is nadien uitgebreid met meer mensen en bedrijven uit Rusland en Oekraïne. Op 23 juni besloot de EU om ook de invoer van producten uit de Krim stop te zetten.

De sancties moeten de druk op Rusland opvoeren. De EU wil dat Rusland bijdraagt aan het verminderen van de spanningen in Oekraïne. Ook Japan en de Verenigde Staten hebben gerichte sancties opgelegd aan een specifieke groep Russen, zoals inreisverboden, het bevriezen van tegoeden en een stop op het verlenen van exportvergunningen voor technologische goederen die de Russische strijdkrachten zouden versterken.

Naar aanleiding van de vliegcrash in Oost-Oekraïne kondigde de EU in juli ook economische sancties tegen Rusland af. De sancties raken vooral Russische banken. Ook komt er een wapenembargo (alleen voor nieuwe leveranties) en mag er niet langer technologie worden geleverd aan Rusland voor de winning van olie of schaliegas. De sancties zijn tot de zomer van 2015 verlengd. De Verenigde Staten hebben soortgelijke maatregelen genomen. In maart 2015 besloot de Europese Raad de economische strafmaatregelen tegen Rusland te koppelen aan het nako-

men van het Minsk II-akkoord.

Europese steun voor Oekraïne

In 2014 kwamen de EU en de Verenigde Staten met een gezamenlijk plan voor Oekraïne. Dit plan bestond onder andere uit het verlenen van financiële hulp om Oekraïne door een overgangperiode te helpen onder leiding van een breed gedragen interim-regering.

De EU steunt Oekraïne financieel door middel van leningen.

Op 13 mei 2014 presenteerde de EU een pakket aan maatregelen om Oekraïne uit de crisis te helpen. De EU tekende o.a. een 'State Building Contract' met Oekraïne waarbij zij 355 miljoen euro aan steun zal geven om Oekraïne te helpen de economie op korte termijn te stabiliseren en bestuurlijke hervormingen door te voeren.

Het Europees Parlement en de Raad stemden in maart 2015 in met een extra lening van 1,8 miljard euro voor Oekraïne, bovenop de eerdere lening van 1,6 miljard euro. Oekraïne krijgt daarmee de grootste lening die de EU ooit aan een niet-lidstaat heeft verstrekt. Er hangt wel een voorwaarde aan vast: de regering moet de corruptie terug dringen en economische hervormingen doorvoeren.

Daarnaast is diverse keren geld uitgetrokken om humanitaire hulp te kunnen bieden aan de mensen die het hardst getroffen worden door het conflict. Ook heeft de EU veel tarieven voor Oekraïense producten verlaagd of helemaal afgeschaft om Oekraïne ook economisch te ondersteunen. Wat het militaire element in het buitenlands beleid betreft, dit is onderworpen aan de „matrix”:

Centre for Professional Learning

Professionele verdieping op academisch niveau

Het Centre for Professional Learning van Universiteit Leiden - Campus Den Haag biedt verdiepende en uitdagende cursussen voor hogeropgeleide professionals, die beroepsmatig te maken hebben met het publieke domein. Wij zijn gevestigd in het hart van bestuurlijk Nederland. Wij bieden kennis en inzichten op academisch niveau, met sterke nadruk op de praktische toepassing in uw dagelijkse werk.

Een greep uit ons open aanbod:

- Leergang Toezicht in Transitie
- Leergang Terrorisme, Recht & Veiligheid voor practitioners
- Leergang Politics, Philosophy & Economics
- Leergang Politiek Bestuurlijke Sensitiviteit voor de publieke sector

Maatwerk

In de afgelopen jaren ontwikkelden we maatwerktrajecten in opdracht van onder andere het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Buitenlandse Zaken, de gemeente Den Haag, de provincie Noord-Holland, het RIVM en AgenschapNL.

Maak kennis met ons aanbod op www.professionallearning.nl en volg ons op

Universiteit Leiden
Campus Den Haag

Over Universiteit Leiden - Campus Den Haag

Door onze vestiging in Den Haag zijn wij goed bekend met dilemma's van beleid en bestuur. Als geen ander zijn wij in staat die dilemma's te verbinden met vernieuwend onderwijs op academisch niveau. Kijk voor meer informatie op www.campusdenhaag.nl

Universiteit Leiden. Bij ons leer je de wereld kennen

Noord-Atlantische Verdragsorganisatie

Door de redactie van Europa Nu, partner van het Montesquieu Instituut.

De NAVO bestaat uit 28 landen uit Europa en Noord-Amerika. Het doel van de NAVO is de veiligheid en vrijheid te garanderen. De NAVO verdedigt de aangesloten landen tegen aanvallen.

De Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) werd in 1949 opgericht met als doel door onderlinge samenwerking de veiligheid van niet-communistische landen van Europa tegen eventuele agressie van de Sovjet-Unie te waarborgen. Inmiddels zijn 28 landen lid van de NAVO. De NAVO werkt samen met internationale organisaties, zoals de Europese Unie, de OVSE en de VN om wereldwijd stabiliteit te bevorderen.

Na de val van de muur veranderde de samenwerking steeds meer van het beschermen van de lidstaten tegen agressie

NAVO-logo

van de Sovjet-Unie, naar bescherming van de bondgenoten tegen moderne dreigingen, zoals terrorisme. Zo richt de NAVO zich momenteel op o.a. Afghanistan, Irak, Turkije, de Baltische staten en Polen om de stabiliteit in deze

landen te bevorderen. Door de Russische inmenging in de Oekraïense burgeroorlog wordt de roep voor het versterken van de buitengrenzen van de NAVO weer actueel. Vooral de Oost-Europese NAVO lidstaten maken zich in toenemende mate zorgen over de Russische dreiging.

De organisatie realiseert haar doelstelling door politieke en militaire middelen in te zetten. NAVO wordt gefinancierd door de lidstaten die ieder een bijdrage leveren.

Doelstelling

De kern van het verdrag bestaat uit artikel 5, dat stelt dat een aanval op één van de NAVO-landen door de anderen zal worden opgevat als een aanval op allemaal en dat alle landen zullen samenwerken om de aanval af te weren. Artikel 5 is tot op heden éénmaal van toepassing verklaard na de terreuraanvallen op de VS op 11 september 2001. Tot een feitelijk militair optreden in NAVO-verband kwam het echter niet.

De alliantie wil de laatste jaren niet meer uitsluitend een militaire organisatie zijn. Zij wil ook een politiek verbond van vrije staten vormen. De NAVO wil de veiligheid van Europa en Amerika garanderen door gelijkgezinde, nieuwe democratieën op te nemen. Het lidmaatschap moet deze landen helpen bij hun ontwikkeling en tevens handel en economische groei

bevorderen om zo de stabiliteit in Europa te vergroten.

Organisatie

De structuur van de NAVO is intergouvernementeel: een bondgenootschap tussen "gelijkwaardige regeringen". Dit houdt in dat alle lidstaten moeten instemmen, anders komt er geen besluit tot stand. Het toporgaan van de NAVO is de Noord-Atlantische Raad waar alle lidstaten in zijn vertegenwoordigd. De Raad komt op verschillende niveaus bijeen: de ambassadeurs van de lidstaten bij de NAVO, de ministers van Buitenlandse Zaken, staatshoofden en regeringsleiders. Tot 1967 was Parijs de vestigingsplaats van de NAVO. Toen Frankrijk in dat jaar zijn krijgsmacht uit de NAVO terugtrok, werd Brussel het hoofdkwartier.

Troepensterkte

Hoewel veel van haar lidstaten behoorlijke bezuinigingen op gewapende strijdkrachten doorvoerden, blijft de NAVO met een gezamenlijke militaire uitgave van ruim een biljoen dollar en 3,4 miljoen soldaten nog steeds verreweg de grootste militaire macht ter wereld. Dit is wel voor het grootste gedeelte aan de Verenigde Staten te danken. De grootmacht is goed voor 70 procent van de totale defensie uitgaven van de 28 lidstaten van de NAVO.

Navo militairen Oekraïne – Bron: U.S. Army Europe Images

Van de Europese lidstaten spendeerden in 2014 alleen Estland, Griekenland en Groot-Brittannië meer dan het streefbedrag van 2 procent van het Bruto Binnenlands Product aan hun legermacht. Met een uitgave van 4,1 procent van het BBP zaten de Verenigde Staten daar ver boven. De Europese landen blijven tot groot ongenoegen van de VS al jaren achter in hun uitgaven.

In vergelijking met andere landen in de wereld heeft de NAVO echter een onevenredig groot voordeel. De 3,4 miljoen soldaten van de NAVO steken sterk af tegen de 2,4 miljoen

manschappen van China en de 'slechts' 766.000 soldaten van Rusland.

Interventiemacht

Na de ineenstorting van de Sovjet-Unie was het niet langer noodzakelijk om grote hoeveelheden troepen aan de grenzen van het NAVO gebied te stationeren. In 2002 besloot de NAVO dan ook tot het opzetten van een snelle interventiemacht (Nato Rapid reaction Force).

Deze interventiemacht biedt niet alleen bescherming maar ook ondersteuning bij humanitaire expedities

Naar aanleiding van de Russische agressie in Oekraïne besloot de NAVO tot het instellen van een zeer snel inzetbare flitsmacht (Very High Readiness Joint Task Force) als aanvulling op de NAVO interventiemacht. Deze VJTF zal de speerpunt vormen van de normale interventiemacht en zal vooral bescherming bieden tegen zeer acute dreigingen aan de oost- of zuidflank van het bondgenootschap.

De ultrasnelle legermacht moet binnen 48 uur inzetbaar zijn. Nederland, Duitsland en Noorwegen nemen in 2015 het voortouw door in de testfase gezamenlijk ongeveer 800 militairen te leveren. Begin 2016 moet de VJTF volledig operationeel zijn.

NRF

Relatie met Rusland

In zijn toespraak tot het Russische parlement op 18 april 2014 rechtvaardigde president Poetin de inname van de Krim. Hij benadrukte de vernedering die Rusland had door- gemaakt door de verbroken beloften van het Westen. Het uitbreiden van de NAVO voorbij de grenzen van het herenigd Duitsland zou daar één van zijn geweest. In de voorbije twintig jaar is deze zogenaamde verbroken belofte steeds meer onderdeel geworden van de Russische post-Sovjet identiteit. Het is dan misschien ook niet verbazend dat deze gevoelens weer omhoog komen in de context van de Oekraïne crisis.

Maar zit er een waarheid achter de gevoelens van verraad die de Russen voelen? De laatste jaren zijn er steeds meer archieven openbaar geworden die historici de mogelijkheid geven om verder te kijken dan alleen interviews van politici die aan de macht waren gedurende de val van de Berlijnse muur. Maar ook uit deze aanvullende informatie blijkt niet dat er politieke of juridisch bindende verplichtingen van het Westen over de uitbreiding van de NAVO gemaakt zijn. Het Westen heeft echter volgens sommige experts wel een dubbel spel gespeeld bij de onderhandelingen over de Duitse hereniging. In eerste instantie werd aan Gorbatsjov de

belofte gedaan dat het voormalige Oost-Duitsland zich zou aansluiten bij het westen maar geen NAVO-lid zou worden. Daarop ging de Sovjetleider akkoord met een Duitse hereniging. De Verenigde Staten wilden echter een hardere lijn volgen en geen compromis met de Russen. Er moest wel een NAVO-uitbreiding komen en geen afspraken over onderhandelingen met andere Oost-Europese landen. De Russische protesten werden afgekocht en het Westen dacht dat de nieuwe liberale orde voor Europese vrede zou zorgen. Rusland bleek echter een andere lijn te volgen en wilde niet meegaan in het Westerse scenario. De Russische protesten die volgden op verdere oostelijke uitbreiding van de NAVO bleken aan dovemans oren gericht; het Westen beschouwde het land inmiddels al niet meer als macht om rekening mee te houden.

Dat Poetin de opmars van NAVO aan de westgrens van Rusland uiteindelijk een halt toeriep is dan ook niet zo vreemd. Hoewel het land al jaren de status als grootmacht verloren heeft en door het Westen niet meer serieus werd genomen, is het nog steeds een land om rekening mee te houden. Rusland zal dan ook altijd reageren op potentiële dreigingen in de buurt van haar grondgebied. Iets dat machtige landen als China of de Verenigde Staten ook zouden doen.

Leiding

De militaire leiding van de NAVO-strijdkrachten berust bij 'Supreme Allied Commander Europe'. Deze functie wordt altijd bekleed door een Amerikaan. Sinds juni 2009 is dat:

- Generaal Philip M. Breedlove (Verenigde Staten)

De politiek-ambtelijke leiding van de NAVO berust bij de secretaris-generaal. Sinds 1 oktober 2014 is dat:

- Jens Stoltenberg (Noorwegen)

Eerdere secretarissen-generaal

- Anders Fogh Rasmussen (Denemarken, 2009-2014)
- Jaap de Hoop Scheffer (Nederland, 2004-2009)
- Lord Robertson (Verenigd Koninkrijk, 1999-2003)
- Javier Solana (Spanje, 1995-1999)
- Willy Claes (België, 1994-1995)
- Manfred Wörner (Duitsland, 1988-1994)
- Lord Carrington (Verenigd Koninkrijk, 1984-1988)
- Joseph Luns (Nederland, 1971-1984)
- Manlio Brosio (Italië, 1964-1971)
- Dirk Stikker (Nederland, 1961-1964)
- Paul-Henri Spaak (België, 1957-1961)
- Lord Ismay (Verenigd Koninkrijk, 1952-1957)

Joseph Luns

Van 1972 tot 1985 was de flamboyante voorzitter van de NAVO een Nederlander. Joseph Luns was voorzitter toen de NAVO veel protesten te verwerken kreeg vanwege haar 'Dubbelbesluit' (1979). Toen maakte de NAVO bekend dat zij de kernwapens voor middellange afstand zou gaan moderniseren met Pershing II-raketten en kruisvluchtwapens. Tegelijkertijd stelde zij de Sovjet-Unie voor onderhandelingen te openen over deze wapens. Dit zogenaamde NAVO-dubbelbesluit is een van de meest omstreden besluiten van het bondgenootschap geweest. Het leidde tot een grote protestdemonstratie in West-Europa.

Leden

Sinds de val van de Berlijnse Muur (1989) zijn een aantal voormalige Oostbloklanden lid geworden van de NAVO. In 1999 werden de Tsjechische Republiek, Polen en Hongarije lid, wat een decennium eerder nog volstrekt ondenkbaar zou zijn geweest. In 2004 traden Roemenië, Bulgarije, Slowakije, Slovenië, Estland, Letland en Litouwen toe. In april 2009 zijn Albanië en Kroatië ook lid geworden van de NAVO.

Navo lidstaten

Ook Oekraïne, Georgië en de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië hebben interesse in het NAVO-lidmaatschap.

De 28 leden van de NAVO zijn:

Albanië	België	Bulgarije
Canada	Denemarken	Duitsland
Estland	Frankrijk	Griekenland
Hongarije	IJsland	Italië
Kroatië	Letland	Litouwen
Luxemburg	Nederland	Noorwegen
Polen	Portugal	Roemenië
Slovenië	Slowakije	Spanje
Tsjechische Republiek	Turkije	Verenigd Koninkrijk
Verenigde Staten		

V.V. (Vladimir) Poetin

Vladimir Poetin (1952) is sinds 7 mei 2012 president van de Russische Federatie. Eerder was hij dat in de periode 1999-2008. In de jaren 2008-2012 was hij premier. Poetin begon zijn loopbaan bij de Russische geheime dienst en werkte met name in de DDR. Vanaf 1991 kreeg hij bestuurlijke en administratieve functies in Sint Petersburg en was hij een naaste medewerker van president Jeltsin. Ook leidde hij nog enige tijd de nieuwe geheime dienst van Rusland.

In de periode 2008-heden: deelnemer G8-top

Voornamen (roepnaam)

Vladimir Vladimirovitsj (Vladimir)

Personalialia

Land

Russische Federatie

Geboorteplaats en -datum

Leningrad (Sovjet-Unie), 7 oktober 1952

Partij

- Communistische Partij van de Sovjet-Unie, tot 1991
- Partijloos (geen lid van Verenigd Rusland)

Hoofdfuncties en beroepen

- Officier (hoogste rang: majoor) bij de geheime dienst KGB, van 1975 tot 1991 (werkzaam in de DDR, belast met verhoor van dissidenten en spionnen)
- Adviseur Stadsparlement van Leningrad, van 1990 tot 1991
- Hoofd stedelijk comité voor buitenlandse betrekkingen van Leningrad, van 1991 tot 1992
- Viceburgemeester van Sint Petersburg, van 1992 tot 1994
- Eerste viceburgemeester van Sint Petersburg, van 1994 tot juni 1996 (plaatsvervanger van burgemeester Sobczak)
- Medewerker campagne Boris Jeltsin, presidentsverkiezing 1996
- Plaatsvervangend leider beheersorganisatie van het Kremlin, van augustus 1996 tot maart 1997
- Plaatsvervangend hoofd Kanselarij van president Jeltsin, van maart 1997 tot mei 1998

- Plaatsvervangend hoofd van de presidentiële administratie, van mei 1998 tot juli 1998
- Hoofd geheime dienst FSB, van 25 juli 1998 tot augustus 1999
- Secretaris Veiligheidsraad van de Russische Federatie, van 26 maart 1999 tot 31 december 1999
- Minister-president van de Russische Federatie, van augustus 1999 tot 31 december 1999
- President van de Russische Federatie, van 31 december 1999 tot 7 mei 2008
- Minister-president van de Russische Federatie, van 8 augustus 2008 tot 7 mei 2012
- President van de Russische Federatie, vanaf 7 mei 2012

Opleiding

Academische studie

- Rechten Universiteit van Leningrad

Wetenswaardigheden

Algemeen

- Volgde in 1984/1985 een opleiding aan de hoofdschool van de KGB
- Was in 1995 betrokken bij de organisatie van de campagne van "Ons Huis Rusland" bij de verkiezingen voor de Doema
- Werd in 1999 door president Jeltsin aangewezen als diens opvolger
- Won op 26 maart 2000 de presidentsverkiezingen en werd op 16 maart 2004 herkozen
- Zijn privévermogen werd in 2007 geschat op 40 miljard dollar
- Op 4 maart 2012 werd hij opnieuw gekozen tot president. Hij kreeg bijna 64 procent van de stemmen.

D.A. (Dimitri) Medvedev

Dimitri Medvedev (1965) is sinds 18 mei 2012 premier van de Russische Federatie. In 2008-2012 was hij president. Hij studeerde rechten en was docent aan de Universiteit van Leningrad (Sint Petersburg). In die stad werd hij tevens medewerker van Vladimir Poetin en in 1999 benoemde deze hem ook in zijn staf in Moskou. Na hoofd van de presidentiële staf te zijn geweest, werd Medvedev in 2005 eerste vicepremier. Hij was tevens voorzitter van de Raad van Bestuur van Gazprom. In 2007 werd hij door Poetin aangewezen als diens opvolger voor het presidentschap en hij werd in maart 2008 als zodanig gekozen.

In de periode 2008-heden: deelnemer G8-top

Voornamen (roepnaam)

Dimitri Anatolyvich (Dimitri)

Personalialia

Land

Rusland

Geboorteplaats en -datum

Leningrad (Russische Sovjet Federatie, Sovjet-Unie), 14 september 1965 (tegenwoordig Sint Petersburg)

Partij

Yedinaya Rossiya (Verenigd Rusland), vanaf 1 december 2001

Hoofdfuncties en beroepen

- Medewerker Stadsbestuur van Leningrad, van 1990 tot 1991 (medewerker van Vladimir Poetin)
- Docent Staatsuniversiteit van Leningrad, van 1991 tot 1999
- Juridisch adviseur Comité voor Internationale Betrekkingen, Bureau van de burgemeester van Sint Petersburg, van 1991 tot 1996
- Directeur juridische zaken, Houtbedrijf in Sint Petersburg, van november 1993 tot 1999
- Lid Raad van Bestuur papierfabriek "Bratiskiy LPK", van 1998 tot 1999
- Plaatsvervangend hoofd regeringsstaf, van november 1999 tot 2000

- Plaatsvervangend hoofd Staf van president Poetin, van 2000 tot 2003
- Campagnemanager van president Poetin, presidentsverkiezingen 2000
- Voorzitter Raad van Bestuur gasbedrijf "Gazprom", van 2000 tot 2001
- Plaatsvervangend voorzitter Raad van Bestuur gasbedrijf "Gazprom", van 2001 tot juni 2002
- Voorzitter Raad van Bestuur gasbedrijf "Gazprom", van juni 2002 tot januari 2008
- Hoofd Staf van president Poetin, van oktober 2003 tot november 2005
- Eerste viceminister-president, van november 2005 tot maart 2008 (tevens plaatsvervangend voorzitter Uitvoeringsraad Nationale Prioriteitenprogramma's en voorzitter Presidentiële Raad)
- President van de Russische Federatie, van 7 mei 2008 tot 7 mei 2012
- Premier van de Russische Federatie, vanaf 8 mei 2012

Opleiding

Academische studie

- Rechten, Staatsuniversiteit van Leningrad, tot 1987
- Privaatrecht (Dr.), Staatsuniversiteit van Leningrad, 1990

Wetenswaardigheden

Algemeen

- Op 10 december 2007 wees president Poetin hem aan als zijn opvolger
- Hij werd op 2 maart 2008 tot president gekozen met 70,3 procent van de stemmen

Huwelijk/samenlevingsvorm

Gehuwd

Kinderen

1 zoon

Hoe de Russen de Stalin-terreur vergeten zijn

Reportage

Door: Olaf Koens 2 april 2015

Werkkamp Perm-36 is het enige intact gebleven Goelag-strafkamp in Rusland. Sinds kort zit er een nieuwe directie, met een andere boodschap: weet je wel hoe in de VS de strafkampen eruitzien? Deze week werd bekend dat 45 procent van de Russen de terreur tijdens de Stalin-dictatuur 'tot op zekere hoogte' te rechtvaardigen vindt. Dat past in de oppoetscampagne die onder Poetin aan de gang is. Zo moet ook het Goelag-verleden een andere draai krijgen.

KOETSJINO (De Volkskrant) _ Het dorpje Koetsjino, zo'n tachtig kilometer van industriestad Perm, ligt aan de voet van de Oeral. De machtige Tsoesovjarivier zwenkt er langs een gekkenhuis en een strafkamp. Voor de rest is het dorpje als alle anderen; een paar boerenhuizen, een kerkje, een bushalte en een kleine winkel voor wodka en sigaretten.

Het penitentiaire werkkamp Perm-36 is het enige intact gebleven Goelag-strafkamp in Rusland. Het werd vlak na de oorlog opgetrokken, en werd na de dood van Stalin in 1953 een streng beveiligd strafkamp voor de macht zelf, een gevangenis voor rechters, politieagenten, KGB-generaals en cipiers. Begin jaren '70 maakten de gestrafte overheidsfunctionarissen plaats voor politieke gevangenen. In 1988 werd het kamp gesloten en slordig gesloopt. Zo slordig dat vrijwilligers er een paar jaar later zonder al te veel moeite een openluchtmuseum van maakten.

'Het is nooit makkelijk geweest', vertelt Tatjana Koersina, de directrice van het museum. Dat moet zijn, de gewezen directrice. Want de vrijwilligers die het museum de afgelopen twintig jaar runden zijn door de overheid letterlijk buiten de deur gezet. 'Nooit hebben ze gezegd: nu is het genoeg

geweest met al die mensenrechtenonzin, jullie moeten wegwezen. Het is heel langzaam gegaan. Eerst ging het budget naar beneden, daarna kregen we geen toezeggingen meer. Er kwamen rechtszaken. En zo raakten we langzaam maar zeker zo in de knoop dat we buiten spel zijn gezet.'

Koersina: 'Ik heb mijn hele leven onderzoek gedaan naar de terreur onder Stalin. Naar het jaar 1937 waarin de repressie op een hoogtepunt kwam. Maar ik heb nooit geweten hoe dat was, hoe dat voelde. Nu weet ik dat wel. Er kwamen rechtzaken, die we steevast verloren. Er kwamen televisie-reportages waarin we werden kapotgemaakt. Dat we geld zouden stelen, dat we buitenlandse agenten waren. Dat we aan anti-Sovjetpropaganda zouden doen. Dat laatste klopt natuurlijk, maar ik heb altijd gedacht dat de Sovjet-Unie voorbij was?'

Bij het complex, nu een staatsmuseum, steekt een gids met zichtbare tegenzin een monoloog af. Het is een feitelijke, kille opsomming van wat er in de brochures staat, wat er op internet over het strafkamp te lezen valt. Ze laat zonder enige emotie de Britsen zien waar de gevangenen op sliepen, de werkplekken waar twaalf uur per dag kleine metalen details moesten worden gemaakt. De kamer voor kort familiebezoek, waar een glazen wand tussen echtgenoten staat. De kamer voor 'lang' familiebezoek; twee sobere bedden, een kastje en een avondklok. De doorgang met berkenbomen die door de gevangenen zijn geplant. De kille isolatiecellen waar je voor overtredingen of vijftien dagen, of een half jaar kwam te zitten. Omdat je slippers droeg terwijl dat niet mocht. Of omdat je een knoopje te veel of te weinig op je gevangenenhemd had dichtgeknoopt. De verschrikkelijke geschiedenis van de Goelag vliegt als een spreekbeurt kleur-

loos voorbij.

De nieuwe directrice is de ex-onderminister voor cultuur in de regio, Natalia Samjakova. In een Landrover met chauffeur komt ze aanrijden. 'Alle aandacht, alle controverse rondom dit museum is natuurlijk goed', zegt ze. In een cellencomplex dat eerder is uitgebrand trekt ze de metalen celdeuren open. 'Dit waren de isoleercellen, ze lijken allemaal op elkaar! Alleen de metalen voorwerpen zijn bewaard gebleven, maar als we alles restaureren kunnen we in iedere kamer een kleine tentoonstelling maken. Hoe strafkampen er in andere delen van de wereld uitzien, in Vietnam, in Venezuela en natuurlijk in de Verenigde Staten.'

De insteek laat zich raden. De Sovjet-geschiedenis moet zich meten aan de rest van de wereld. Het was, in vergelijking, misschien zo slecht nog niet. Mensenrechtenactivisten zijn bang dat Perm-36 een museum voor cipiers zal worden. Of dat in ieder geval de scherpe randen van de geschiedenis door het huidige bestuur zullen worden afgevlind. Samjakova: 'Er zijn allerlei historici met allerlei verschillende meningen. Als je het over objectiviteit hebt moet iedereen het naar de zin krijgen, dat lukt natuurlijk nooit.'

In de propagandakamer, de plek waar de politieke gevangenen werden onderwezen en heropgevoed, waar kranten waren en waar brieven geschreven mochten worden, hangen nog de vatniki, de gevoerde winterjassen. 'Daar moeten we er veel meer van maken. Dan kunnen de bezoekers ze aantrekken, elkaar op de foto zetten. Het lijkt me leuk wanneer bezoekers ook kolen kunnen scheppen, net als de cipiers. Het is misschien een beetje afgezaagd, maar het is natuurlijk wel een experience.'

Van loodgieter tot museum-eigenaar

Reportage

Door: Olaf Koens 2 april 2015

Een museum aan huis over Siberische strafkampen

Natuurlijk kent iedere Rus de geschiedenis van de Siberische strafkampen, zegt Ivan Panikarov. Maar hij is de enige in de regio die er een museum aan wijdt. 'Er zijn verdomme mensen die denken dat ik het allemaal goedpraat.'

JAGODNOJE (De Volkskrant) _ Ivan Panikarov (59) scharrelt rondt in zijn kleine appartement. Zijn werkkamer hangt vol helmen, schoppen, lampen, sloten, beitels, pikhouwelen en zeefjes. Primitieve, zelfgeknutselde instrumenten; alles wat er over is van de Sovjet-strafkampen in het verre oosten van Rusland. Zelfs de kleine gang in het appartement is een museum, tot aan het plafond hangen de portretten van de kampbewakers en de getuigenissen van de slachtoffers.

Panikarov, geschoold als loodgieter en elektrotechnicus, trok in 1981 naar Magadan. 'We waren jong, ik woonde in Rostov-aan-de-Don. Met wat drinkebroers lazen we dat er in het uitgestrekte Siberië geld te verdienen was. In een dronken bui schreven we een brief, we konden direct aan de slag. Ik ben de enige die gegaan is', vertelt hij. Panikarov vestigde zich in Jagodnoje, toen een levendige stad, nu een troosteloos en verlaten oord waar in de winter de temperatuur tot -50, soms -60 graden onder het vriespunt komt.

Panikarov begon voor een plaatselijke krant te schrijven, en kreeg direct aan de stok met de autoriteiten. 'Dat is onveranderd gebleven. Nog altijd werken de autoriteiten me tegen. Een aantal jaar geleden had ik 200 vierkante meter voor tentoonstelling tot mijn beschikking, maar daar hebben ze me uitgezet'.

Hij is de enige in de regio die zich verdiept in het duistere verleden van de Sovjet-concentratiekampen. In de hoofdstad Magadan is een regionaal museum waar juist de Goelag-tentoonstelling wegens lekkage is gesloten. In de stad Oest-Nera, vanaf Jagodnoe vijfhonderd kilometer landinwaarts, is het plaatselijke museum al een jaar dicht.

'Toch heb ik er een hekel aan wanneer men zegt dat Rusland zich niet voor haar eigen geschiedenis interesseert. Alsof we geen geheugen hebben. Hier weet iedereen dondersgoed wat er in het verleden speelde. Ik denk alleen dat niet iedereen dat hoeft te weten, je hoeft het geen verplicht onderdeel te maken van het geschiedenisonderwijs. Het is een bittere, pijnlijke waarheid. Dat is niet voor iedereen. Maar als je het wilt weten, iedereen is van harte welkom.' Panikarov werkt samen met een klein museum in Moskou en correspondeert actief met Memorial, de koepel van amateur-historici en academici die de Russische geschiedenis in kaart brengen. 'Makkelijker is het niet geworden. Vroeger kon ik een beroep doen op buitenlandse fondsen, nu mag dat volgens nieuwe wetgeving allemaal niet meer.'

De Russische strafkampen hadden een winstoogmerk. 'Dit gebied moest ontgonnen worden. Alle belangrijke grondstoffen zijn hier te vinden, goud, diamanten, alles', legt Panikarov uit. 'En in het begin viel het wel mee. De gevangenen kregen betaald. Als ze hard hadden gewerkt werden ze vrijgelaten'. Pas later, tijdens de Stalin-terreur in 1937, werden de strafkampen in concentratiekampen. Over de cijfers is nog altijd discussie. 'Hoe groter cijfers, hoe geloofwaardiger het klinkt. Ik heb alle documenten nagelopen. 870.000 mensen zijn van eind jaren '20 tot midden jaren '50 hier naartoe veroordeeld geweest, 127.000 hebben het niet overleefd. Van hen zijn er

11.000 geëxecuteerd geweest. Het zijn weerzinwekkende cijfers, maar ze zijn lager dan algemeen gedacht'.

Op schoolkinderen na komen er niet veel bezoekers in het museum.

Panikarov vloekt als een tierelier. 'Er zijn verdomme mensen die denken dat ik het allemaal goed praat. Klootzakken zijn het! Ik wil er alleen maar voor zorgen dat de waarheid op tafel komt'. Dan bellen een paar schoolkinderen aan. Ze hebben ergens in de sneeuw een hamer gevonden en brengen het naar het museum. 'Zie je wel, er komen hier scholieren langs, familieleden. Iedereen! Alleen de autoriteiten komen niet langs', bromt Panikarov. Het liefst zou hij een glaasje wodka inschenken, maar met tegenzin stapt hij naar buiten om zijn garage te tonen, een kleine benauwde ruimte waar in de vrieskou nog een groot archief aan historisch materiaal ligt. Wat Panikarov precies moet doen met zijn archieven, de brieven, het bewijsmateriaal en de enorme hoeveelheden onderzoek op tientallen USB-sticks weet hij zelf ook niet.

'In andere landen zijn er misschien grote, openbare archieven, of bouwen ze een mooi museum. Maar in het enorme Rusland klop je niet zomaar ergens aan. Zeker niet in Moskou. Nee, de overheid helpt je niet. Maar het volk interesseert zich wel degelijk.'

Nu komen Chinezen winkelen in Rusland

Reportage

Door: Olaf Koens 3 september 2015

'Vroeger kwamen wij daar graag'

Wie in het Russische Blagovesjtsjensk aan de oever van rivier de Amoer gaat staan, ziet China liggen. Voor de roebelcrisis reisden de Russen er massaal naartoe, nu komen Chinezen winkelen in Rusland.

BLAGOVESJTSJENSK / HEIHE (De Volkskrant) _ Midden op de wandelkade ligt een grensboot, een klein militair schip met de boordkanonnen dreigend naar de overkant, naar China. Een oude man met een kapiteinspet op speelt oude Sovjetliedjes over matrozen op een trekharmonica. Lachende Chinese toeristen zetten hem op de foto, maar de man wordt boos. 'Betalen zul je verdomme!' Hij zoekt naar het Chinese woord voor een fooi. "小費!" roept hij. De Chinezen lachen, maar lopen zonder te betalen weg.

Blagovesjtsjensk is een grote stad in het verre oosten van Siberië. Brede lanen, grote, prerevolutionaire gebouwen. Twintig jaar geleden stonden er aan de overkant van de tweehonderd meter brede rivier een paar plaggenhutten. Nu is dat de Chinese stad Heihe, het reuzenrad, de hoogbouw en de fonkelende neonverlichting bevestigd het vermoeden dat de Chinezen sneller opstomen in de vaart der volkeren dan de Russen.

In het kleine snelstromende water zwemmen twee meisjes. Het is snikheet in Blagovesjtsjensk, het grensriviertje geeft verkoeling. Dana (9) en Sasja (12) zijn niet bang per ongeluk de grens over te zwemmen. 'We zijn wel eens in China geweest. Best leuk, maar wij blijven hier in Rusland', zegt Dana. Sasja denkt na. 'Die Chinezen hebben geen fantasie', zegt Sasja. 'Ze bouwen allemaal dezelfde gebouwen.' De man op de trekharmonica klaagt. 'Vroeger kwamen wij daar graag. Gewoon, wat boodschappen doen, lekker groen bier drinken en naar de sauna. Maar sinds de val van de roebel is China zeker twee keer duurder geworden. Nu komen de Chinezen hier.'

Niet alleen politici, maar ook veel gewone Russen zijn er van overtuigd dat de Chinezen op het punt staan de dunbevolkte gebieden van Siberië over te nemen. 'Ze staan klaar in kleine groepjes van zo'n miljoen man', is de grap. Vooral de deals waarbij China land pacht in Rusland en de recente instroom

van toeristen baart veel Russen zorgen. Maar in Blagovesjtsjensk is daar maar weinig van te zien. De migratieregels zijn streng, de controle scherp en de Chinese interesse voor Rusland niet zo groot.

Alleen bij een overdekte elektronikamarkt wemelt het van de Chinezen. 'Zonnebrillen, brillen! 300 roebel!' klinkt het. De Russische beveiligers glimlachen. 'Hoe leg ik het uit, Chinezen zijn en volk dat goed luistert naar de letter van de wet', zegt security-chef Andrej. 'Wij hebben hier meer last van de Oezbeken, de Tadzjeken en de zigeuners.'

De Chinese zakenvrouw Li Lichua, de uitbaatster van een aantal Chinese restaurants in de stad, legt uit dat de Russische bureaucratie het lastigste is. 'Ik doe hier al ruim tien jaar zaken, overal moet je papieren voor hebben, ieder document moet drie keer nagelezen en gecheckt worden', zegt ze. Op haar visitekaartje staat haar aangemeten Russische naam: Larisa. 'Maar zelfs als je dat in je vingers hebt doe je nog niets aan de crisis. De Russen hebben minder geld te besteden, het krabbelt maar niet omhoog.'

De crisis heeft de verhoudingen tussen de twee grootmachten aan de kleine rivier op z'n kop gezet. Met de koersval van de roebel is China voor de Russen onbetaalbaar geworden. Nu komen de Chinezen juist in Rusland om te winkelen. Ze kopen iPhones, chocolade en sigaretten. De ouderen-van-dagen die in China een Russisch pensioen incasseerden zijn teruggekomen. 'De Chinezen kopen vooral melkproducten. Ze zijn gek om kaas, chocolade, melk en vooral ijsjes. En dat slepen ze allemaal mee terug naar China', legt Nikolaj Koecharenko uit, de directeur van het Confucius Instituut in Blagovesjtsjensk.

'We kunnen in Rusland niet veel bieden, maar wel een ervaring. De rijke Chinezen gaan naar Europa, de toeristen met een kleinere portemonnee gaan naar Rusland. Het is een totaal andere cultuur. We krijgen hier in Blagovesjtsjensk inmiddels meer Chinese toeristen dan in Moskou of Sint-Petersburg. Maar dat ze hier de boel willen overnemen is onzin, populistisch geneuzel. De Chinezen willen helemaal niet naar het noorden.'

Bij het gemeentehuis van de stad kijken vriendelijke dames de boeken na. In 2015 zijn er in totaal zes Chinees-Russische huwelijken geweest. 'Valt dus reuze mee', zegt de ambtenaar van de burgerlijke stand. 'Dat zullen er in Moskou of New York vast meer zijn.'

De toeristen worden door een reisbureau dat uit de Sovjettijd stamt volgens een strak schema door de stad vervoerd. Ze

worden met een bus opgehaald, moeten langs het museum, het winkelcentrum, de amberverkoper en langs een restaurant dat een deal heeft met het reisbureau. Vaste prik: op de foto met het Leninbeeld, met de meisjes in traditionele kleding die worden betaald door het reisbureau en op tijd weer terug voor de laatste veerpont terug naar Heihe.

Koecharenko is druk. Zijn instituut is juridisch in de problemen gekomen doordat het financiering ontvangt uit China. Volgens de openbaar aanklager is hij dus een 'foreign agent', een ongewenst element. Bij de rechtbank probeert hij de status van het instituut te verdedigen. 'Het is vreemd, al die wetgeving is juist tegen westerse organisaties bedacht, Rusland probeert juist de banden met China aan te halen.'

Een plan voor een kabelbaan tussen beide landen ligt voorlopig in de koelkast. 'De Russische wet is daar weinig flexibel in. Je kunt de grens oversteken met een vliegtuig, met een boot of een auto, een kabelbaan past daar niet tussen. Maar als het lukt zou het geweldig zijn.'

GRENDOVERSTEEK RUSLAND - CHINA

Aan de Chinese kant staat een gloednieuwe toeristenterminal. Aan de Russische zijde is de grens een geprivatiseerde haven. Het is de enige particuliere grensovergang in het land. De douane en de veiligheidsdienst mogen het gebouw gratis in gebruik nemen. Voor de oversteek per boot moet 1500 roebel (ruim twintig euro) worden betaald.

De boot naar Heihe is bijna leeg. Zeven Russen maken op een doordeweekse dag de oversteek. Een van hen vliegt naar Harbin, de anderen kopen in het winkelcentrum voorbij de Chinese terminal smartphones, plasma-televisies en speelgoeddrones. De stad Heihe heeft een beeld van de Russische dichter Poesjkin in de grote winkelstraat gezet. De tijd van goedkope kleding is er voorbij, in showrooms wordt hippe confectie verkocht. Designerjurkjes en stoere leren jassen vliegen over de toonbank. Hoewel de verkopers allemaal een klein beetje Russisch spreken zijn de meeste klanten Chinees. Restaurants met namen als 'Oom Vanja', of 'De keuken van Svetlana' zijn leeg.

Half zes gaat de laatste boot terug naar Rusland. Een probleem: de tijd op de verstrektstaat is de Russische. China volgt de klok uit Peking, waar het een uur later is dan in Blagovesjtsjensk. Verwarring alom, maar de Chinezen sluiten de terminal wanneer de boot vol is. 'Morgenochtend weer', lachen de douane-ambtenaren. 'Zwemmen naar de overkant kan, maar is streng verboden', klinkt het. 'We mogen schieten. Bang-bang-bang-bang!'

Nationale MEP Conferentie 2015

Van 27 september t/m 2 oktober vindt in Den Haag de 27ste nationale Model European Parliament conferentie plaats.

De nationale conferentie is het sluitstuk van het Model European Parliament Nederland. Tijdens dit evenement ervaren ruim 150 leerlingen uit de bovenbouw havo/vwo vijf dagen lang hoe het is om Europarlementariër te zijn. Tijdens commissievergaderingen en Algemene Vergaderingen gaan de jonge 'Europarlementariërs' gezamenlijk op zoek naar oplossingen voor actuele, grensoverschrijdende problemen binnen Europa.

De deelnemers aan de nationale MEP-conferentie zijn geselecteerd op basis van hun goede prestaties op school- en provinciaal niveau. Samen met de andere geselecteerden uit hun provincie vormen zij delegaties. Iedere provinciale delegatie vertegenwoordigt één van de lidstaten van de Europese Unie. Elk delegatielid heeft op zijn of haar beurt weer zitting in een parlementaire commissie. In deze verschillende samenstellingen leren de jongeren op een interactieve manier hoe het proces van Europese besluitvorming in elkaar zit.

Ben jij een young professional en woon of werk je in Den Haag? Dan wordt het tijd dat je YoungTheHague leert kennen!

YoungTheHague verbindt & inspireert

YoungTheHague is hét stadsbrede netwerk waar overheid en bedrijfsleven samenkomen: een netwerk voor alle young professionals in Den Haag. Dankzij YoungTheHague kunnen young professionals contacten opdoen buiten hun eigen organisatie en een 'kijkje over de schutting' nemen.

Benieuwd welke YoungTheHague evenementen eraan komen of wil je zelf actief worden? Check de agenda en vacatures op www.youngthehague.nl!

MODEL JONGEREN VAN NU
EUROPEAN BESLISSEN STRAKS
PARLIAMENT OVER DE TOEKOMST

Meer informatie over het Model European Parliament (MEP) is te vinden op

www.mepnederland.nl

DO. 8 OKT
EXTINCE

GRONDLEGGER VAN DE NEDERLANDSTALIGE HIPHOP

DI. 13 OKT
THE BOOTLEG BEATLES

LEGENDARISCHE BEATLES TRIBUTE BAND

DO. 22 OKT
BLØF

HIER AAN DE KUST, DE HAAGSE KUST...

VR. 23 OKT
ROWWEN HÈZE

HET IS EEN KWESTIE VAN GEDULD TOT HEEL HOLLAND...

ZO. 8 NOV
THE WOMBATS

EXPLOSIEVE INDIEPOP DOOR VIER LIVERPOOLSE KNAPEN

DO. 12 NOV
DOUWE BOB

DE BESTE SINGER-SONGWRITER VAN NEDERLAND VAN HET EERSTE UUR

**PAARD
VAN
TROJE** **PRINSEGRACHT 12 DEN HAAG**
WWW.PAARD.NL

Grafisch ontwerp
met een knipooog

**Zoekt u ervaren grafisch
ontwerpers die ideeën in
een pakkend beeld vertalen?**

Vanuit Den Haag ontwerpt Goedsnik op heldere en speelse wijze websites, animaties, visuele identiteiten en boeken.

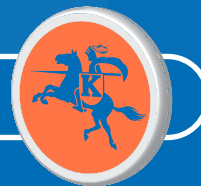
Ook voor conceptontwikkeling en het in kaart brengen van de beoogde doelgroep bent bij ons aan het juiste adres.

Bezoek onze website op: www.goedsnik.nl

E-mail: info@goednsik.nl | Tel: 06 47 7835 87

TROTSE PARTNER VAN HET HAAGSCH COLLEGE

REPRO- VAN DE KAMP

PAPIER | DIGITAAL | 3D

WEGASTRAAT 40, DEN HAAG | TELEFOON: 070-3476464

WWW.REPROVANDEKAMP.NL